

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שאלה והלוואה בשבת ויום טוב

(קמ"ח א') משנה: שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן (בשבת), ובלבד שלא יאמר לו הלויני (אלא בלשון השאלה).
וכן האשה (שואלת) מחבירתה ככרות (לחם, בלשון השאלה). ואם אינו מאמינו (לשואל שיפרע חובו), מניח טליתו
אצלו, ועושה עמו חשבון לאחר שבת.

(המשך משנה): וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת (ולא נזכר מערב שבת לקנות), מניח (הלוקח) טליתו אצלו
(אצל המוכר), ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב.

(ומברר) מאי שנא השאילני ומאי שנא הלויני? (ומבאר) אמר ליה השאילני לא אתי למיכתב, הלויני אתי למיכתב
(שהלוואה משמע לזמן רב, וחושש שישכח).

(קמ"ח ב') איתמר, הלוואת יום טוב -

(1) רב יוסף אמר: לא ניתנה ליתבע (בבית דין). דאי אמרת ניתנה ליתבע, אתי למיכתב (כדי ליכור חובו).

(2) ורבה אמר: ניתנה ליתבע. דאי אמרת לא ניתנה, לא יהיב ליה, ואתי לאימנועי משמחת יום טוב.

רב אויא שקיל משכונא (בשעת ההלוואה ביום טוב¹).

רבה בר עולא מערים איערומי (לאחר יום טוב לוקח מהלוה חפץ, ומעכבו עד שיפרע החוב).

שיטות הראשונים

הלוואת יום טוב: כתב הרי"ף דאיכא מאן דפסק כרב יוסף (שהוא רבו של רבא, וכמו"כ אמוראים בסוגיא נקטו כמותו), ואיכא
מאן דפסק כרבא (שהוא בתרא²). ולא הכריע. והרמב"ם והרא"ש פסקו כרבה שניתנה להיתבע. וכן פסק השו"ע³.

הלויני אתי למיכתב: ביאר רש"י, 'הלויני' משמע לזמן מרובה, וקיימא לן במסכת מכות (גי ב') סתם הלואה
שלשים יום, ואתי מלוה זה לכתוב על פנקסו: כך וכך הלויני, כדי שלא ישכח. וכן פירשו רי"ף ורא"ש. וכן פסק
השו"ע⁴.

פרעון חוב בשבת: כתב ריב"ש, כשם שאין לוויין בשבת, כך אין פורעין בשבת. וכן פסק הרמ"א⁵. וכתבו תוספות

1. וכתב המשנ"ב (שז, ס"ק מה) ודוקא יין ושמן ודבר שהוא צורך שבת; אבל דבר שאינו צורך שבת, אסור להניח עליו משכון.
2. גירסת הרי"ף היא: רבא. והגירסה שלפנינו בגמרא: רבה. והרא"ש כתב: ורואה אני בספרים שכתוב דברי רב יוסף תחלה, וזו כרב אלפס דגרס רבא.
3. או"ח תקכה.א. מקורות - רמב"ם (הל' שביתת יו"ט ד,כה).
4. או"ח שז,יא. וכתב המשנ"ב (ס"ק מב) דסתם הלואה ל' יום ויש לחוש שמא יכתוב המלוה הלואתו לזכרון; אבל שאלה דזמנה לאלתר אין חשש שמא יכתוב. ובמקום שנוהגין שסתם הלואה רשאי לתבוע לאלתר, כמו שנוהגין במדינתנו רשאי לומר הלויני. מג"א. ועיין בביה"ל שאין זה ברור. מקורות - רא"ש (סי' א).
5. או"ח שז,יא. וכתב המשנ"ב (ס"ק מז) היינו אפילו אם לוח ממנו כדי יין ושמן לזמן מרובה אסור לפרועם בשבת. דכשם שבהלואה גזרינן שמא יכתוב, כך בפרעון גזרינן שמא ימחוק החוב מן הפנקס. מקורות - ריב"ש (שו"ת סי' קנו). תוספות (בבא מציעא, ע"ה א', ד"ה ומשום לוויין).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזה"ש"ת
י"א אב תש"פ
מסכת: שבת | פרק: כ"ג | דף: קמ"ח

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

דאם אומר בלשון חזרה ולא בלשון פריעה, מותר.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שז)

יא. השואל דבר מחברו לא יאמר לו: הלוגי, דמשמע לזמן מרבה ואכא למיחש שמא יכתב; אלא יאמר לו: השאילני; ובלשון לע"ז שאין חלוק בין הלוגי להשאילני, צריך שיאמר: תן לי.
הגה: וכשלוה בשבת ואינו רוצה להאמינו יניח משכון אצלו; אבל לא יאמר לו: הילך משכון, דהוי כעובדא דחל (בית יוסף בשם א"ח).
כשם שאין לוין בשבת, כך אין פורעין בשבת (ריב"ש סי' קנ"ו).

(או"ח, הלכות יום טוב, סימן תקכה)

א. הלואת יום טוב נתנה לתבע בדין (ועין לעיל סימן ש"ז סעיף י"א).

6. דאית ליה הכירא ולא אתיא דבר זה לידי מחיקה. וכל זה, דוקא בדבר שהוא מאכל וצורך שבת; אבל בלאו הכי, אסור בכל לשון. משנ"ב (שז, ס"ק מו).